

Stockholm 2024-12-12

Fi2024/01702

Finansdepartementet
Skatte- och tullavdelningen,
Enheten för skatteadministration,
skatteavtal och tullfrågor
103 33 Stockholm

Byggföretagens yttrande avseende SOU 2024:61 – Effektivare kontrollmöjligheter i systemen för rot, rut, grön teknik och personalliggare

Byggföretagen är de enskilda byggföretagens bransch- och arbetsgivarorganisation och organiserar ca 4 000 bygg-, anläggnings- och specialföretag.

Byggföretagen har tagit del av rubricerat betänkande, och har följande synpunkter på de lämnade förslagen.

Generella synpunkter

Utredningens uppdrag har varit att se över regelverket för skattereduktion för rot- och rut-arbeten, installation av grön teknik samt personalliggare med syfte öka effektiviteten och motverka skatteundandragande och arbetslivskriminalitet.

För Byggföretagen är arbetet för sund konkurrens högsta prioritet, och vi har arbetat länge med frågan. Byggföretagens uppfattning när det kommer till detta arbete är att de åtgärder som vidtas för att motverka skatteundandragande och arbetslivskriminalitet måste vara effektiva och proportionella. Varje föreslagen åtgärd måste därför vägas mot den potentiella nyttan med åtgärden.

Byggföretagen anser att utredningen i detta fall gjort ett gediget arbete, och kommit fram till välavvägda förslag. Byggföretagen vill ge en eloge till utredningen för deras fokus på att lämna förslag som ger effektivare kontrollmöjligheter, utan att försvåra för företag som försöker göra rätt.

Skyldighet att ange om underentreprenörer eller bemanningsföretag har eller inte har anlåtats

Utredningen föreslår att en utförare, i en begäran om utbetalning avseende rut, rot eller grön teknik, ska lämna uppgift om huruvida underentreprenör eller bemanningsföretag använts i uppdraget eller inte. Utredningen anser att informationen avseende eventuella underentreprenörer etc. skulle vara värdefull som underlag för Skatteverkets riskbaserade kontroller.

Byggföretagen ställer sig dock tveksamma till om denna information kommer att tillföra något nytt till Skatteverkets kontrollverksamhet. Redan idag bör Skatteverket, genom den omfattande information som lämnas i ansökan om utbetalning av preliminär skattereduktion avseende rotarbete samt arbetsgivardeklarationen, kunna få information om potentiell förekomst av underentreprenörer. I de fall ett företag begärt preliminär skattereduktion avseende rotarbete men inte lämnat arbetsgivardeklaration, eller lämnat en arbetsgivardeklaration med låga lönesummor, bör Skatteverket ställa en fråga till berört företag om vilken arbetskraft som använts.

Det finns också en risk att oseriösa aktörer snabbt ändrar beteende, och kryssar rutan avseende underentreprenörer. Detta skulle kunna bli ett sätt att undkomma kontroll, eftersom det finns en ”förklaring” till varför företaget inte redovisat arbetsgivaravgifter etc. I värsta fall skulle alltså förslaget kunna leda till att upptäcktsrisken minskar istället för ökar.

Byggföretagen anser att Skatteverket, istället för ytterligare en ruta på en blankett, behöver använda befintliga uppgifter för att vässa sitt urval och sin kontrollverksamhet. Detta skulle identifiera oseriösa aktörer och få bort dem från rotmarknaden.

Begäran om utbetalning ska lämnas på heder och samvete

Utredningen föreslår att det ska införas ett krav på att uppgifterna i en begäran om utbetalning ska lämnas på heder och samvete. Detta skulle innebära att en person som lämnar osanna uppgifter i en begäran om utbetalning skulle kunna dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Byggföretagen anser att det är angeläget att komma åt de medvetna fel som begås i samband med begäran om utbetalning avseende rot, rut och grön teknik. Det är viktigt att säkerställa att skattemedel inte används på felaktigt sätt, och att systemet inte gynnar oseriösa aktörer. Byggföretagen befarar dock att ett system med intygande på heder och samvete inte kommer att få någon större praktisk betydelse. Precis som utredningen anför så är straffrättsliga sanktioner resurskrävande och för att en person ska kunna dömas kommer det sannolikt att krävas en omfattande utredning avseende själva rotfrågan. Det kommer med andra ord inte att bli något ”snabbspår”, som enkelt får bort oseriösa aktörer från marknaden.

Genomförs förslaget är det mycket viktigt att regelverket tillämpas med försiktighet. Det ska inte kunna komma ifråga att oavsiktliga fel leder till påföljd.

Ytterligare krav på utförare bör inte införas

Utredningen bedömer att ytterligare krav på utförare inte bör införas. Byggföretagen instämmer i detta.

Skatteverket har redan idag ett gott underlag för kontroll i form av de uppgifter som lämnas om det utförda arbetet i en begäran om utbetalning samt uppgifter i arbetsgivardeklarationen. Även momsdeklaration och inkomstdeklaration kan innehålla väsentlig information. Skatteverket bör, med dessa uppgifter, kunna göra ändamålsenliga riskanalyser angående vilka företag och företrädare som behöver kontrolleras närmare. Men en förutsättning för att skatteundandragande ska motverkas är att Skatteverket också genomför en effektiv kontroll. Om kontroll av lämnade uppgifter inte sker saknar det betydelse vilka uppgifter som faktiskt lämnas. Att enbart lämna mer uppgifter till Skatteverket kommer således inte att lösa problemen med arbetslivskriminalitet och skatteundandragande.

Personalliggare - behovet av ett effektivt regelverk

Byggföretagen har i många olika sammanhang, sedan reglerna om personalliggare i byggbranschen trädde i kraft 2016, efterfrågat fler kontrollbesök och framförallt fler fördjupade kontroller från Skatteverket sida. Detta för att få bort de oseriösa företagen, och personerna bakom dessa, från byggmarknaden.

Skatteverket har emellertid stadigt minskat kontrollbesöken i byggbranschen. Från en toppnotering 2018 på 6 250 besök till endast 973 besök år 2023, och endast 1,6 procent av kontrollbesöken ledde till en skatteutredning. I och med att så få kontrollbesök genomförs anför utredningen att det i dagsläget inte går att uttala sig om personalliggarens betydelse eller icke-betydelse när svartarbete ökar eller minskar i en bransch. Detta eftersom regelverket inte tillämpas i enlighet med lagstiftarens intentioner och därmed inte fungerar som det var tänkt.

Byggföretagen anser att detta är mycket allvarligt. Det är i det närmaste stötande att seriösa företag ska lägga tid och resurser på att följa ett regelverk som följs upp på ett så bristande sätt. Det gör också att legitimiteten i regelverket ifrågasätts.

För att personalliggare ska vara ett fungerande och effektivt verktyg mot svartarbete krävs relativt frekventa kontrollbesök, inte minst hos företag där det finns anledning att tro att det finns problem. Att komma ut till seriösa företag och exempelvis påföra kontrollavgift för att enstaka anställda glömt att logga in i personalliggaren när de kommer tillbaka från lunchen gör dock inte systemet effektivt. Det krävs alltså att Skatteverket arbetar hårt med att identifiera de företag som har som affärsidé att bryta mot lagar och regler och genomför kontroller där. I och med att endast 1,6 procent av kontrollbesöken i

byggbranschen lett till en fördjupad utredningen behöver Skatteverket stärka upp även denna verksamhet kraftigt. Ett viktigt verktyg i detta arbete blir förhoppningsvis de mer effektiva kontrollbesök som utredningen föreslår. Förändringarna, tillsammans med ökade resurser till kontrollbesöksverksamheten, kommer att försvåra för oseriösa aktörer att verka på byggmarknaden. Något som i förlängningen kan leda till att oseriösa aktörer försvinner från marknaden, och som också stärker de seriösa företagens tilltro till systemet.

Effektivare kontrollbesök – nytt syfte och nya befogenheter

Det nuvarande syftet med kontrollbesök som avser personalliggare är att utreda om den som kontrolleras fullgör sin dokumentationsskyldighet. Detta innebär kontroll av att personalliggaren finns tillgänglig och innehåller uppgifter om näringsidkaren och de personer som är verksamma vid kontrolltillfället. Skatteverket får med andra ord enbart vidta åtgärder som direkt syftar till att kontrollera att dokumentationsskyldigheten avseende personalliggaren efterlevs.

Utredningen föreslår att Skatteverket ska få vidta vissa ytterligare åtgärder i syfte att ge myndigheten ett bättre underlag för bedömning av om det finns behov av att gå vidare med fördjupade kontroller, exempelvis en begränsad revision. De ytterligare kontroller som Skatteverket föreslås få vidta är kontroller för att utreda om det finns behov av kontroll av uppgiftsskyldigheten avseende lämnande av kontrolluppgift i inkomstslaget tjänst (15 kap Skatteförfarandelagen (SFL)), skyldighet att redovisa uppgifter i skattedeklaration (26 kap SFL) och skyldighet att lämna inkomstdeklaration (29-32 kap SFL).

Byggföretagen ställer sig positiva till utredningen förslag. Det är viktigt att Skatteverket har tillgång till effektiva verktyg. Skatteverkets ökade befogenheter har potential att få stor betydelse för att minska förekomsten av oredovisade arbetsinkomster. Det krävs emellertid att Skatteverket då genomför fler kontrollbesök, och att besöken riktas mot aktörer där det finns en grundad misstanke avseende oredovisade arbetsinkomster.

Uppgifter om inhyrda personers arbetsgivare

Utredningen föreslår att reglerna om personalliggare ändras på så sätt att inhyrda personers arbetsgivare ska framgå i personalliggaren. Med arbetsgivare avses här den som har ansvar för att betala arbetsgivaravgifter och göra skatteavdrag på den inhyrda personens ersättning för arbetet.

Byggföretagen har länge efterfrågat denna förändring, och tillstyrker således förslaget. Det är viktigt att även inhyrd personals arbetsgivare framgår av

personalliggaren. Detta kommer underlätta Skatteverkets kontrollverksamhet, i realtid men också i efterhand då Skatteverket kommer att ha bättre information om vilka arbetsgivare som befunnit sig på en arbetsplats. Förslaget korresponderar även väl med hur branschens eget identifikationssystem, ID06-kortet, är utformat. Branschen har identifierat att arbetsgivarsambandet är avgörande för att veta vilka aktörer som befinner sig på byggarbetsplatsen.

Kontrollavgifternas storlek

Utredningen föreslår att dagens kontrollavgiftsnivå ska höjas, och bestämmas utifrån prisbasbeloppet. Byggföretagen har förståelse för att kontrollavgifter behövs för att personalliggarsystemet inte ska uppfattas som frivilligt, men anser att en höjning av dessa inte är motiverat.

Personalliggarsystemet infördes för att motverka svart arbetskraft och främja sund konkurrens. Byggföretagens uppfattning är, och har hela tiden varit, att syftet med systemet är att underlätta för Skatteverket att identifiera svart arbetskraft. Däremot bör syftet inte vara att påföra kontrollavgifter för misstag, och på detta sätt generera intäkter till staten. Vid allvarliga brister kan Skatteverket inte heller nöja sig med att enbart påföra kontrollavgifter.

Av den statistik som Skatteverket presenterat för utredningen framgår, som tidigare påtalats, att endast 1,6 procent av kontrollbesöken i byggbranschen under 2023 ledde till en skatteutredning. Majoriteten av kontrollbesöken ledde således inte till en skatteutredning. Den primära ”sanktion” vid allvarliga och/eller systematiska fel bör dock vara en efterföljande skatteutredning, och i de fall felaktigheter kan konstateras ska ytterligare skatter/avgifter påföras samt tillhörande skattetillägg.

Mot denna bakgrund anser Byggföretagen att en höjning av kontrollavgifterna inte är motiverad. Nivån är kännbar redan idag. När kontrollavgifter dessutom påförs för rena misstag ifrågasätts legitimiteten av systemet. Särskilt då många företag upplever att de oseriösa aktörerna ”kommer undan”. Skatteverket bör således använda sina resurser till att identifiera oseriösa aktörer, och genomföra fördjupade utredningar av dessa. För detta krävs inga höjda kontrollavgifter.

Frågor med anledning av detta remissvar kan ställas till Sofie Wilhelmsson Agrén, skatteexpert, sofie.wilhelmsson@byggforetagen.se alternativt 070-344 58 63.

BYGGFÖRETAGEN

Catharina Elmsäter-Svärd
Verkställande direktör